

ASENDUSHOOLDUSTEENUSE OSUTAMINE PEREKODUS JA ASENDUSKODUS

JUHEND

Statistilise aruande „Asendushooldusteenuse osutamine perekodus ja asenduskodus” esitavad olenemata juriidilisest vormist kõik asendushooldusteenuse osutajad, kellel on kehtiv asendushooldusteenuse või asenduskoduteenuse osutamise tegevusloa (lähtuvalt sotsiaalhoolekande seaduse §-st 151 väljastab asendushooldusteenuse osutamise tegevusloa Sotsiaalkindlustusamet, enne 01.01.2018 väljastab asenduskoduteenuse osutamise tegevusloa tegevuskohajärgne maavanem, mille alusel on jätkuvalt õigus osutada asendushooldusteenust perekodus ja asenduskodus). Aruanne esitatakse sõltumata asutuse alluvusest ja omaniku liigist.

Aruande esitaja jälgib, et esitatavad andmed oleksid kooskõlas sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse kantud andmetega (asendushooldusteenust perekodus ja asenduskodus saanud isikud ja nende teenuse saamise aeg kuudes). Kogu aruandes kajastatakse info kõigi asendushooldusteenust saanud isikute ja neile teenuse osutamisega seotud kulude rahastamise kohta, v.a Sotsiaalkindlustusameti suunatud teenuse saajad: saatjata alaealised, inimkaubanduse või seksuaalkuriteo ohvrid).

Teenust osutavate asutuste omanike liigitamise aluseks on Statistikaameti omanike liigitus 2013 (<http://metaweb.stat.ee/?siteLanguage=ee>).

Asutuste liigitamisel kasutada 2. taseme klassifikaatorit:

Kood	Nimetus	Selgitus
11	Riik, k.a avalik-õiguslikud üksused	Siia liigitatakse, kui riigi või avalik-õigusliku üksuse (üksus on asutatud vastava seaduse alusel) osalus majandusüksuses on 50% ja rohkem või kuulub riigile või avalik-õiguslikule üksusele 50% ja rohkem varast.
12	Kohaliku omavalitsuse üksus	Siia liigitatakse, kui kohaliku omavalitsuse üksuse osalus majandusüksuses on 50% ja rohkem või kuulub kohaliku omavalitsuse üksusele 50% ja rohkem varast.
21	Eesti erasektor	Siia liigitatakse residendid ning kui riigil ja/või kohaliku omavalitsuse üksusel ei ole osalust majandusüksuses või on osalus alla 50% ja kui riigile ja/või kohaliku omavalitsuse üksusele kuulub alla 50% varast.
22	Välismaa erasektor	Siia liigitatakse mitteresidendid ja kui avalikul või Eesti erasektoril ei ole osalust majandusüksuses või on osalus alla 50% ja kui avalikule või Eesti erasektorile kuulub alla 50% varast.
90	Muu	Välismaa avalik sektor (välisriigi valitsuse kontrollitava juriidilise isiku osalus majandusüksuses on üle 50% või kuulub välisriigi valitsuse kontrollitavale juriidilisele isikule üle 50% varast). Enamusosaluseta või enamusomandiõiguseta (näiteks majandusüksus, kus 1/3 kuulub riigile, 1/3 füüsilisele isikule ja 1/3 välismaisele füüsilisele isikule). Määramata enamusosalusega või enamusomandiõigusega (siia liigitatakse objekte, mille omanikke ei ole võimalik määrata, nt ei ole info omanike kohta kättesaadav).

Tabel 1. Asendushooldusteenust perekodus ja asenduskodus saavad isikud ja teenuse saamise aeg kuudes

Veergudes 1 ja 2 kajastatakse asendushooldusteenust saanud isikute arv aasta lõpus (veerg 1) ja aasta jooksul (veerus 2) vanusevahemike ja asendushooldusteenuse viiside (perekodus ja asenduskodus) järgi.

Vanusevahemike puhul lähtutakse isiku vanusest aruandeaasta lõpus või enne aasta lõppu teenust saamast lahkunud isikute puhul nende vanusest teenust saamast lahkumise hetkel. Vanusevahemikud: 0–2-aastased on isikud kuni 3-aastaseks saamiseni, 3–17-aastased on isikud alates vanusest kolm kuni 18-aastaseks saamiseni, 18 ja vanemad on isikud alates 18-aastaseks saamisest.

Asendushooldusteenust saanud isikud jaotatakse teenuse saamise viiside järgi teenuse saamisest perekodus ja/või asenduskodus. Kui isik on teenust saanud aruandeaastal nii perekodus kui asenduskodus, siis kajastatakse isikut veerus 2 aasta jooksul teenust saanuna vastavalt vanusevahemiku reale nii perekodus (ridadel 02, 03 või 04) kui asenduskodus (ridadel 06, 07 või 08), kuid real 09 kajastatakse isikud üks kord (asendushooldusteenust saanud kokku). Veerus 1 (aasta lõpus teenust saanud isikud) märgitakse kõigil ridadel isikud üks kord, kuivõrd aruandeaasta lõpu seisuga saabki isik saada asendushooldusteenust ühel kindlal viisil (perekodus või asenduskodus).

Veergu 3 märgitakse kokku isikute teenuse saamise aeg kuudes täpsusega kuni kaks kohta peale koma teenuse saamise viiside järgi (perekodus või asenduskodus) vastava vanusevahemiku real. Kui isik saab asendushooldusteenust perekodus või asenduskodus osa kalendrikuust (saabub teenust saama kuu jooksul või lahkeb teenust saamast kuu kestel või vahetab teenuse osutamise viisi kuu jooksul), siis arvestatakse selle kuu maht kalendrikuus proportsionaalselt teenuse saamise päevade arvu järgi. Näiteks kui 0–2-aastane laps viibis asendushooldusel perekodus 1. jaanuarist 18. jaanuarini ja seejärel samas asutuses asenduskodus 19. jaanuarist 31. jaanuarini, siis arvestatakse veerus 3 reale 02 (0–2-aastased perekodus) isiku kohta teenuse saamise ajaks

kuudes 0,58 (18 teenuse saamise päeva jagatud päevade arvuga kuus ehk $18/31=0,58$) ning veerus 3 reale 06 (0–2-aastased asenduskodus) isiku kohta teenuse saamise ajaks kuudes 0,42 (13 teenuse saamise päeva jagatud päevade arvuga kuus ehk $13/31=0,42$).

Igal real summeeritakse isikute teenuse saamise aeg kuudes ehk kui näiteks kogu aasta jooksul oli asendushooldusel perekodus 0–2-aastaseid lapsi kolm, siis real 02 veerus 3 (isikute teenuse saamise aeg kokku (kuudes)) on $3 \times 12 = 36$ kuud.

Rida 01 – programm summeerib read 02–04: perekodus asendushooldusteenust saavad isikud aasta lõpus (veerus 1), aasta jooksul (veerus 2) ja isikute teenuse saamise aeg kokku (kuudes) (veerus 3).

Rida 05 – programm summeerib read 06–08: asenduskodus asendushooldusteenust saavad isikud aasta lõpus (veerus 1), aasta lõpus (veerus 2) ja isikute teenuse saamise aeg kokku (kuudes) (veerus 3).

Rida 09 – programm liidab veergudes 2 ja 3 read 01 ja 05: perekodus ja asenduskodus asendushooldusteenust saavad isikud aasta jooksul (veerus 2) ja isikute teenuse saamise aeg kokku (kuudes) (veerus 3). Rida 09 veerg 2 tuleb aruande esitajal ise täita, arvestades asendushooldusteenust aasta jooksul saanud isikuid üks kord, st kui sama isik sai aasta jooksul asendushooldusteenust nii perekodus kui asenduskodus, siis real 09 tuleb arvestada isik ühena (ehk veerus 2 võib ridade 01 ja 05 summa olla suurem kui real 09 märgitud asendushooldusteenust saanud isikute arv kokku).

Tabel 2. Asendushooldusteenuste rahastamine ja kulutused isiku kohta kuus

Veergudes 1 ja 2 kajastatakse asendushooldusteenust saanud isikute arv ja nende teenuse saamise aeg kuudes asendushooldusteenuste viiside järgi (real 01 perekodus ja real 02 asenduskodus) ja kokku (asendushooldusteenuse saajad kokku real 03). Andmed peavad olema samased tabelis 1 esitatuga (asenduskodus, perekodus ja asendushooldusel kokku aasta jooksul viibinud isikute arv ja teenuse saamise kuud peavad tabelis 1 võrduma samade andmetega tabelis 2).

Veergudes 3–5 näidatakse eurodes kõik asutuses teenuse osutamiseks tehtud kulud rahastusallikate ja asendushooldusteenuste viiside (perekodus ja asenduskodus) järgi.

Veerus 3 (kohalik omavalitsus) näidatakse kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetest teenuse osutamiseks eraldatud rahalised vahendid; ei näidata teenuse saaja poolt või tema eest kohalikule omavalitsusele teenuse eest tasutud summasid, mille omavalitsus kannab teenuse osutajale – need on teenuse saaja ehk isiku poolt finantseeritud kulud (veerg 4).

Veerus 4 (isik) näidatakse teenuse saajate endi ja/või nende eest teiste pereliikmete või ülalpidamiskohustuslaste poolt tasutud summad, sealhulgas lapse ülalpidamiseks tehtud kulutused, mida on eestkostja loal kasutatud lapse arvel hoiustatud varadest.

Veerus 5 (muu) näidatakse kõik eespool loetlemata allikatest laekunud vahendid asendushooldusteenuse osutamiseks.

Veeru 6 (kulutused kokku) arvutab programm, summeerides veerud 3–5.

Veeru 7 (kulutused ühe isiku kohta keskmiselt kuus) arvutab programm, jagades kulutused kokku (veerg 6) isikute teenuse saamise kuudega (veerg 2).

Rida 03 – arvutab programm, liites read 01 ja 02, v.a veerus 1, kus aruande esitaja ise peab arvestama asendushooldusteenust aasta jooksul saanud isikute arvu üks kord sama moodi, nagu tabelis 1 real 09 veerus 1.

Tabel 3. Perekodus ja asenduskodus asendushooldusteenust saavad isikud pereti ja neis last vahetult kasvatavad isikud (perevanemad ja kasvatajad) aasta lõpu seisuga

Kajastatakse asendushooldusteenust saanud isikute, perede ja neis last vahetult kasvatavate isikute (perevanemate ja kasvatajate) arv aasta lõpus asendushooldusteenuse ja last vahetult kasvatavate isikute töötamise viiside lõikes (aasta lõpu seisuga). Asendushooldusteenust vahetult osutav isik saab olla asenduskodus ja perekodus lähtuvalt sotsiaalhoolekande seaduse § 45⁵.punkt 2 kohaselt perevanem ja kasvataja.

Veerus 1 näidatakse asendushooldusteenust saanud isikute arv aasta lõpus. Tabelis 3 ja tabelis 1 aasta lõpus asendushooldusteenustel perekodus ja asenduskodus isikute arvud on võrdsed (tabel 1 rida 01 veerg 01 = tabel 3 rida 01 veerg 01; tabel 1 rida 05 veerg 01 = tabel 3 rida 05 veerg 0; tabel 1 rida 09 veerg 01 = tabel 3 rida 08 veerg 01).

Veergudes 2 ja 3 näidatakse aasta lõpu seisuga teenust pakkunud perede arv (veerg 2) ja neis peredes töötavad last vahetult kasvatavad isikute (perevanemate ja kasvatajate) arv (veerg 3) asendushooldusteenuse viisi ja peres töötavate perevanemate ja kasvatajate töökorralduse järgi. Lähtuvalt Sotsiaalhoolekande seaduse § 45⁷ kohaselt on teenuse osutamine kuni kolme perevanemaga peres asendushooldusteenuse osutamine perekodus ning § 45⁸ kohaselt loetakse asendushooldusteenuse osutamist asenduskodus, kui teenust osutatakse kasvatajatega peres. Nõuded kasvatajatele, perevanematele kehtestab sotsiaalhoolekande seaduse § 45¹³.

Read 02–05 täidetakse andmetega (teenusel isikute arv, perede arv ja perevanemate arv) vastavalt asendushooldusteenust perekodus osutavate perede perevanemate arvule.

Read 07–08 täidetakse andmetega (teenusel isikute arv, perede arv ja kasvatajate arv) vastavalt asendushooldusteenust asenduskodus osutavate perede kasvatajate arvule.

Perekodus ja asenduskodus asendushooldusteenust osutavate perevanemate ja kasvatajate (last vahetult kasvatavad isikud) arvud kokku aasta lõpu seisuga (veerus 3 read 01 ja 05) peavad olema kooskõlas tabelis 4. esitatud kasvatajate ja perevanemate andmetega (aasta lõpus töötajate arv veerus 2).

Tabel 4. Perekodus ja asenduskodus asendushooldusteenust saavate isikutega tegelevad põhitöötajad ja nende keskmine töötasu

Näidatakse töötajad, kes tegelevad otseselt asendushooldusteenuse osutamisega (töölepingu, töövõtulepingu, käsunduslepingu või muu võlaõigusliku lepingu alusel). Ei märgita asutuse töötajaid, kes tegelevad teiste teenuste osutamisega. Samuti ei märgita töötajaid, kelle tegevus on asutuses tervikuna sisse ostetud (st mitte töölepingu ja töövõtulepingu alusel) või seotud asutuse üldise tegevuse tagamisega. Asutuse üldise tegevusega seotud töötajad (asutuse juhid, raamatupidajad ja teised juhtkonda kuuluvad töötajad ning koristus-, toitlustus-, majandus- ja muu personal, kes ei tegele vahetult teenuse osutamisega ja teenuse saajatega) näidatakse aruandes „Hoolekandeaustus“.

Käesoleva tabeli real „muu“ näidatakse asutuse juhtkonda või juhtiv-keskastme spetsialistide hulka kuuluvad töötajad ainult juhul, kui nad tegelevad otseselt teenuse saajatega.

Read 01–04 täidetakse vastavalt last vahetult kasvatavate isikute ettevalmistusele ja asendushooldusteenuse osutamise viisile. Sotsiaalhoolekande seaduse § 45⁷ kohaselt on teenuse osutamine kuni kolme perevanemaga peres asendushooldusteenuse osutamine perekodus ning § 45⁸ kohaselt loetakse asendushooldusteenuse osutamist asenduskodus, kui teenust osutatakse kasvatajatega peres. Nõuded kasvatajatele, perevanematele ja nende abidele kehtestab sotsiaalhoolekande seaduse § 45¹³, mille kohaselt on lisaks isikuga seonduvale seatud järgmised hariduse ja kogemuse nõuded:

Kasvatajal või kasvataja abilisel on lastega töötamise kogemus, ta omab vähemalt keskkharidust ja on läbinud vähemalt ühe aasta jooksul tööle asumisest arvates asendushooldusteenuse osutamisel last vahetult kasvatava isiku täienduskoolituse (tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega). Üleminekutingimusest lähtuvalt tuleb alates 01.01.2018 tööle asunutel koolitus läbida hiljemalt 31.12.2020. Kui enne 01.01.2018 töötanutel oli täienduskoolituse nõue varem kehtinud sotsiaalhoolekande § 123 kohaselt täidetud, loetakse sotsiaalhoolekande seaduse § 45¹³ täienduskoolituse nõue täidetuks.

Perevanem või perevanema abiline on vähemalt 25-aastane füüsiline isik, kes vastab vähemalt kasvatajale kehtestatud nõuetele. Üleminekutingimusest lähtuvalt tuleb alates 01.01.2018 tööle asunutel koolitus läbida hiljemalt 31.12.2020. Kui enne 01.01.2018 töötanutel oli täienduskoolituse nõue varem kehtinud sotsiaalhoolekande seaduse § 124 lõike 2 punkti 3 kohaselt täidetud, loetakse sotsiaalhoolekande seaduse § 45¹³ täienduskoolituse nõue täidetuks).

Reale 01 märgitakse kasvatajate andmed (kasvatajad osutavad asendushooldusteenust asenduskodus).

Reale 02 märgitakse kasvataja abiliste andmed (kasvataja abiliseks loetakse sotsiaalhoolekande seaduse § 45⁸ punkti 2 järgi laste vajaduse ja heaolu tagamiseks kasvataja nõuetele vastavat abilist, kes viibib asenduskodus lastega lisaks kasvatajale).

Reale 03 märgitakse perevanemate andmed (perevanemad osutavad asendushooldusteenust perekodus).

Reale 04 märgitakse perevanematest need, kes on tööle perevanema lepinguga lähtuvalt sotsiaalhoolekande seaduse §-s 45¹⁴ sätestatud tingimustest.

Reale 05 märgitakse perevanema abiliste andmed (perevanema abiliseks loetakse sotsiaalhoolekande seaduse § 45⁷ punkti 2 järgi laste vajaduse ja heaolu tagamiseks perevanema nõuetele vastavat abilist, kes viibib asenduskodus lastega lisaks perevanemale).

Rida 06 – programm summeerib read 01–03 ja rea 05.

Ridadel 08–14 kajastatakse teised spetsialistid, kes tegelevad otseselt asendushooldusteenust saavate isikutega.

Rida 15 – näidatakse eelnevatel ridadel mitte kajastatud spetsialistid, kes tegelevad asendushooldusteenust saavate isikutega, ning ka asutuse juhtkonda või juhtiva keskastme spetsialistide hulka kuuluvad töötajad ainult juhul, kui nad tegelevad otseselt asendushooldusteenuse saajatega.

Rida 16 – programm summeerib rea 06 ja read 08–15.

Täidetud ametikohtade arv (veerg 1) – näidatakse ametikohtade töötamise koormus (töömahu järgi) aruandeaasta lõpu seisuga. Aruandeperioodi lõpu seisuga peatatud töölepinguid (tööandja koosseisunimekirjas olevaid lapsehoolduspuhkusel või ajateenistuses viibijaid) ei arvestata.

Töötajate arv aasta lõpus (veerg 2) – näidatakse aruandeaasta lõpu seisuga tegelikult töötavate füüsiliste isikute arv, olenemata sellest, kas isik töötas täis- või osalise koormusega (aruandeperioodi lõpul tööandja koosseisunimekirjas olevaid lapsehoolduspuhkusel või ajateenistuses viibijaid ei arvestata).

Aasta keskmine töötajate arv, taandatud täistööajale (veerg 3) – arvu leidmiseks summeeritakse kuude töötajate keskmised arvud (isik-kuud) ja jagatakse 12-ga (12 kuud töötanud isik täisajaga $12 \times 1 / 12 = 1$; kuus kuud töötanud isik täisajaga $6 \times 1 / 12 = 0,5$).

Kui isik on töötanud mõnes kalendrikuus vähem kui terve kuu, siis arvestatakse proportsionaalselt töötatud tööpäevade ja kalendrikuus tema ettenähtud tööpäevade järgi isiku kuu maht (näiteks kui isik töötas 10 päeva kalendrikuust, milles oleks pidanud töötama 20 päeva, siis see kalendrikuu läheb arvesse töötatud mahus $0,5$ sest $10 / 20 = 0,5$).

Osalise tööajaga töötajad arvestatakse proportsionaalselt töötatud aja järgi (näiteks töötaja, kes töötab lepingu järgi 10-tunnise töönädalaga, arvestatakse $0,25$ -na, sest $10 / 40 = 0,25$ – eelduseks on, et täistööaeg = 40 tundi nädalas). Kui töötajate tööaeg arvestatakse summeeritult arvestusperioodi kohta (graafiku alusel töötavad isikud, kelle puhul ei pruugi olla iga töönädala kohta täistööaja normiks 40 tundi), siis lähtutakse arvestusperioodil töötaja töötatud koormusest.

Näide aasta keskmise töötajate arvu leidmiseks taandatuna täistööajale:

- üks töötas täistööajaga (koormus 1,0) 11 kuud ja 1 kuu 21 tööpäevast 12 – arvestus täistööajale $(11 \times 1) / 12 + (21 / 21) / 12 = 0,96$
- teine töötas 11 kuud koormusega 0,5 – arvestus täistööajale $(11 \times 0,5) / 12 = 0,46$
- kolmas töötas 7 kuud koormusega 0,5 – arvestus täistööajale $(7 \times 0,5) / 12 = 0,29$
- neljas töötas 12 kuud koormusega 0,25 – arvestus täistööajale $(12 \times 0,25) / 12 = 0,25$

Seega on kõigi näites toodud töötajate aasta keskmine arv taandatult täistööajale $0,96 + 0,46 + 0,29 + 0,25 = 1,96$.

Täistööajale taandatud töötajate keskmist arvu on võimalik leida ka, jagades aastas töötatud tundide arvu tööajanormtundidega aastas.

Täpsemalt on aasta keskmise töötajate arvu taandatult täistööajale arvestamiseks võimalik kasutada ka Statistikaameti selgitust aadressil: http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Majandus/12Palk_ja_toojeukulu/01Palk/02Aastastatistika/PA_5311.htm

Töötasu kokku (veerg 4) – näidatakse kõik arvestatud töötasu liigid: põhitasu, regulaarne lisatasu (k.a kvalifikatsiooni-, keele- ja staažitasu jt regulaarsed tasud), lisatasud ületundide, öisel ajal, riigipühadel ja puhkepäevadel töötamise eest. Siia kuuluvad ka lisatasud ja preemiad (kuu-, kvartali- ja aastapremia, jõulutoetus jms) ning põhi- ja lisapuhkuse (k.a puhkusekompensatsioonid) tasu, taseme- ja tööalasel koolitusel viibimise ajal makstud tasud jms.

Summad näidatakse brutopalgana koos tasudelt kinnipeetud kohustuslike maksetega (nt koos tulumaksuga, töötaja töötuskindlustuse ja pensionikindlustuse II samba maksuga, kui need maksud peeti kinni).

Siia ei kuulu ühekordsed preemiad tähtpäevade puhul, toetus juubeli, sünni, surma puhul ning hüvitised töösuhte lõpetamisel ega ka mitterahaline tasu (boonustasu).

Keskmine töötasu kuus (veerg 5) – arvutab arvutiprogramm, aruande esitaja ei täida. Töötasu kokku (veerg 4) jagatud aasta keskmise taandatud täistööajaga (veerg 3) / aasta kuudega ehk 12-ga.